

KSK-notat nr.: 73/2014 - Bakgrunn for vedtak - småkraftverk

Søklar/sak: **Småkraft AS/Klubbeneselva kraftverk**

Fylke/kommune: Møre og Romsdal/Ørsta

Ansvarleg: Øystein Grundt

Sakshandsamar: Steinar Pettersen

Dato: 23.09.2014

Vår ref.: 201207371-32

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Søknad om løyve til Klubbeneselva kraftverk i Ørsta kommune i Møre og Romsdal

Innhald

Samandrag	1
Søknad	3
Høyring og distriktsbehandling	6
NVE si vurdering	11
NVEs konklusjon	20

Samandrag

Småkraft AS søker om løyve til å utnytte eit fall på 585 m i Klubbeneselva til kraftproduksjon. Inntaket skal etablerast på kote 600 og kraftstasjonen er planlagd på kote 15, ovafor fylkesvegen. Utbygginga vil røre ved ei elvestrekning på 1900 m, og Klubbeneselva kraftverk er planlagd med ein installert effekt på 1,9 MW.

Ei utbygging etter omsøkt plan vil gje om lag 5,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er ein produksjon som er vanleg for småkraftverk. Sjølv om dette isolert sett ikkje er eit vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjer småkraftverk samla sett ein stor del av ny tilgang dei seinare år. Dei tre siste åra (2011–13) har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi frå småkraftverk. Dei konsesjonsgjevne tiltaka vil vere eit bidrag i den politiske satsinga på småkraftverk, og satsinga på fornybar energi.

Dei aller fleste prosjekta vil ha enkelte negative konsekvensar for ei eller fleire allmenne interesser. For at NVE skal kunne gje konsesjon til kraftverket må ikkje verknadane bryte med dei føringane som er gjeve i Olje- og energidepartementet sine retningslinjer for utbygging av små kraftverk. Vidare må dei samla ulempene ikkje vere av eit slikt omfang at dei overstig fordelane ved tiltaket. NVE kan setje krav om avbøtande tiltak som del av konsesjonsvilkåra for å redusere ulempene til eit akseptabelt nivå.

Ei utbygging av Klubbeneselva kraftverk kan akseptast av høyringspartane, men kommunen, Fylkesmannen, FNF Møre og Romsdal og Miljøpartiet De Grønne føreset at inntaket blir flytta lenger ned, for eksempel til kote 400, dvs. ca. 200 høgdemeter ned. Dette er vurdert av søklar til ikkje å vere mogleg, verken teknisk eller økonomisk.

Ei utbygging med inntak på kote 600 vil etter NVE sitt syn føre til eit etter måten stort teknisk inngrep i høgfjellet, og storleiken på inngrepet er i tillegg uavklart på grunn av grunnforholda ved inntaket. NVE meiner det og vil vere uheldig at inntaksplasseringa vil redusere INON-areal i eit område som har svært høg verdi for friluftsliv. Inngrepet i høgfjellet meiner vi ikkje er i samsvar med OED sine retningslinjer, og reduksjonen av INON er eit tilleggsmoment i vurderinga av dette forholdet.

Klubbeneselva er lite synleg i terrenget, og har avgrensa verdi som landskapselement i Hjørundfjorden. Fråføring av vatn blir dermed ikkje avgjerande i vurderinga av søknaden. Rørgata er derimot planlagt i dagen det meste av strekninga, og NVE meiner dette er uheldig og ikkje ønskeleg, verken i eit nasjonalt viktig fjordlandskap eller i høgfjellet.

Etter ei heilskapleg vurdering av planane og dei innkomne uttalane meiner NVE at ulempene ved bygging av Klubbeneselva kraftverk er større enn fordelane. Kravet i vassressurslova § 25 er ikkje oppfylt.

Søknad

NVE har motteke følgjande søknad frå Småkraft AS, datert 09.01.2013:

”Småkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Klubbeneselva i Ørsta kommune i Møre og Romsdal fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. *Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:*

- *Bygging av Klubbeneselva kraftverk i samsvar med framlagte planer*

2. *Etter energiloven om tillatelse til*

- *Bygging og drift av Klubbeneselva kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden*

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagt utredning”

Klubbeneselva kraftverk, endeleg omsøkte hovuddata

TILSIG		Hovudalternativ
Nedbørfelt	km ²	1,35
Årleg tilsig til inntaket	mill.m ³	5,2
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	122
Middelvassføring	l/s	165
Alminnelig lågvassføring	l/s	12
5-persentil sommar (1/5-30/9)	l/s	30
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	10
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	600
Avløp	moh.	15
Lengde på aktuell elvestrekning	M	1900
Brutto fallhøgd	M	585
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	1,35
Slukeevne, maks	l/s	412
Minste driftsvassføring	l/s	12
Tilløpsrør, diameter	mm	500
Tunnel, tverrsnitt	m ²	
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1870
Installert effekt, maks	MW	1,903
Brukstid	timer	2887
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,92
Produksjon, sommar (1/5 - 30/9)	GWh	3,59
Produksjon, årlig middel	GWh	5,51
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill.kr	31,0
Utbyggingspris	kr/kWh	5,54

Klubbeneselva kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR		
Yting	MVA	2,5
Spenning	kV	0,69

TRANSFORMATOR		
Yting	MVA	3,0
Omsetning	kV/kV	0,69/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kablar)		
Lengde	m	100
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Om søkjar

Småkraft AS, som er eigd av Skagerak Kraft AS, Agder Energi AS, BKK Produksjon AS og Statkraft AS, er eit produksjonsselskap som blei skipa i 2002 med det føremål å finansiera, byggje ut og driva små kraftverk inntil 10 MW. Småkraft sitt mål er å byggje ut ein produksjonskapasitet på 2,5 TWh innan 10 år.

Skildring av området

Klubbeneselva har utspring frå Storevatnet i fjellområda nordaust for Ørsta sentrum, og renn i austleg retning sør for Saltre og ut i Hjørundfjorden. Det høgste punktet i nedbørfeltet er Jønshornet. I nord er feltet avgrensa mot søre Saltredalen og Svinetinden, og i vest mot Rametinden. Elva renn nokså slakt ned til kote 400, deretter relativt bratt ned til fjorden. På den øvste delen, frå planlagd inntak og ned til kote 400, renn elva for det meste skjult i ur. Vidare mot fjorden går elva i dagen med enkelte fossar og stryk gjennom bjørkeskog. For det meste renn elva svært bratt og er etter måten lite eksponert mot fjorden.

Tiltaksområdet er lite påverka av tekniske inngrep, med unnatak av den nedste delen mot fjorden. Området er kulturbeite, og med eit vassinntak til grunneigar og eit fiskeoppdrettsanlegg. I nedre del kryssar ein fylkesveg og ei kraftlinje over elva.

Teknisk plan

Inntak

Inntaket, som er planlagt på kote 600, vil bli ein utgraven/utsprengt kulp oppstraums ein ca. 2 m høg og 30 m lang steinfyllingsdam saman med ein inntakskonstruksjon. Inntaksdammen vil få eit volum på om lag 300 – 500 m³.

Vassveg

Frå inntaket vil vatnet bli leia inn i eit 1870 m langt røyr med diameter 500 mm ned til kraftstasjonen. Røyrгатetraseen vil følgje nordsida av elva i utkanten av den grøvste steinura. Det er lite lausmassar i røyrtraseen, og røyrret er planlagt i dagen for å avgrense inngrep som til dømes sprenging av røyrgrøft. Det skal nyttast taubane til røyrlegginga. Anleggsbreidda blir 10-15 m. Der det er naturleg med kryssing av røyrret for ferdsel av dyr og menneske, vil røyrret bli dekkja til.

Det vil bli nytta røyr i materialet PE med sveisa skøyter for den øvste strekninga, og støypejernsrøyr med strekkfaste skøyter på den nedste delen. På dei siste hundre metra ned mot kraftstasjonen vil røyret bli nedgraven.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen skal plasserast på lausmasser/morene like ovanfor fylkesvegen ved elva på kote 15. Det skal installerast ein turbin på 1,9 MW med tilhøyrande generator og transformator. Turbintype vil bli av typen pelton. Turbin, generator og transformator vil bli plassert i same bygg.

Utlaup frå kraftstasjonen vil bli i ein 5-10 m lang kanal, eventuelt som nedgraven røyr. Kraftstasjonen vil få ei samla grunnflate på om lag 80-90 m², og i tillegg kjem utomhusareal på om lag 200-300 m². Kraftstasjonen blir Småkraft sin standard stasjonstype.

Nettilknytning

Klubbeneselva kraftverk er tenkt kopla til eksisterande 22 kV nett gjennom ei linje som er 0,1 km lang, og bli etablert som jordkabel. Småkraft AS vil stå for bygging og drift av koplingsanlegg og ny høgspenning linje fram til påkoplingspunktet. Det vil bli inngått avtale med Tussa kraftverk om tilkopling av anlegget til eksisterande linje.

Tussa Nett AS er orientert om prosjektet, og har gitt tilbakemelding om at det ikkje er kapasitet i nettet til fleire småkraftverk i Hjørundfjordområdet i augneblinken. Det forventast at sentralnettet skal kunne ta imot meir produksjon når den nye 420 kV leidninga mellom Ørskog og Fardal er klar for drift i 2015.

Vegar

Det vil vere naudsynt å etablere ny tilkomst på 10-15 m til kraftstasjonen. Stasjonsbygninga vil kome nær fylkesvegen. Dersom det blir gitt løyve til Klubbeneselva kraftverk, vil Småkraft søke Statens vegvesen om løyve etter veglova til kraftstasjonsetableringa.

Den eksisterande skogsvegen vil bli nytta som anleggsveg opp til ca. kote 40. Elles vil transport skje hovudsakleg med taubane. Det vil bli beltespor etter anleggsmaskinar, men desse vil bli dekkja til med stادةgen masse for etablering av ny vegetasjon.

Massetak og deponi

Det vil ikkje vere naudsynt å etablere massetak eller deponi utanfor anleggsområdet, då prosjektet er planlagt å ha massebalanse. Overskotsmasser frå inntaksområdet er føresett brukt til å setje området i stand mest mogleg likt eksisterande situasjon.

Arealbruk

Klubbeneselva kraftverk vil føre til følgjande arealbruk (daa):

Inngrep	Mellombels arealbehov	Permanent arealbehov	Merknader
Inntaksområde	0,1	0,1	
Rørgate/vassveg	35	2,1	Røyr i dagen
Riggområde	0,2	0	
Vegar	0,2	0,2	
Kraftstasjonsområde	0,5	0,5	
Nettilknytning	100 m	100 m	Jordkabel

Forholdet til offentlege planar

Kommuneplan

I gjeldande kommuneplan er området satt av til LNF-område.

Samla plan for vassdrag

Klubbneselva er ikkje behandla i Samla plan for vassdrag.

Verneplan for vassdrag

Klubbneselva er ikkje verna.

Inngrepsfrie område (INON)

Bygging av Klubbneselva kraftverk vil innebere at 0,088 km² som ligg 3-5 km frå tyngre teknisk inngrep endrar status frå INON-sone 1 til INON-sone 2, mens det blir bortfall av 2,83 km² som i dag ligger 1-3 km frå inngrep.

Nasjonale laksevassdrag

Klubbneselva er ikkje nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområde

Området er ikkje omfatta av anna vern.

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planar for småkraftverk

Det er ikkje utarbeidet kommunal eller regional plan for småkraftverk i Ørsta eller i Møre og Romsdal.

Høyring og distriktsbehandling

Søknaden er behandla etter reglane i kapittel 3 i vassressurslova. Den er kunngjort og lagt ut til offentleg ettersyn. I tillegg har søknaden vore sendt lokale myndigheiter og interesseorganisasjonar, samt involverte partar for uttale. NVE var på synfaring i området den 11.09.2013 saman med representantar for tiltakshavar, fylkeskommunen og grunneigar. Søkjar har fått høve til å kommentere høyringsuttalane.

Høyringspartane sine eigne oppsummeringar er referert der slike finnst. Andre uttalar er forkorta av NVE. Fullstendige uttalar er tilgjengelege via offentleg postjournal og/eller NVE sine nettsider. NVE har motteke følgjande kommentarar til søknaden:

Ørsta kommune vedtok følgjande på møte i formannskapet den 04.06.2013:

” Ørsta kommune ser svært positivt på den auka verdiskapinga med inntil 59 Gwh årleg ny rein energi. Verdiskapinga vil gi grunnlag for næringsutvikling og busetnad, som utbygging av småkraftverk vil kunne gi i dei ulike bygdelag i kommunen. Minstevassføring og tidvis overløp vil bidra til at dei gode landskapsopplevingane vil oppretthaldast.

...

Klubbeneselva kraftverk vert tilrådd konsesjon – Det vert anbefalt å senke inntaksområdet ned mot skoggrensa.”

I saksframlegget frå administrasjonen er det m.a. sagt at inntaksområdet ligg i eit område som i kommuneplanen er vurdert å ha særleg stor verdi for natur, friluftsliv og vilt. Det er vist til at det òg er hekkande rovfugl i dette området, og at det er ein førekomst av raudlistearten kvitkurle.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har gitt fråsegn i brev datert 03.06.2013.

”...

Fylkesmannen vil ikkje gå imot ei utbygging av Skarbølva og Klubbeneselva. Vi rår likevel til at inntaka blir lagt ned under skoggrensa og at det ikkje blir bygt veg langs Skarbølva.”

Fylkesmannen er ikke kjend med særlege friluftsverdiar langs vassdraget, men viser til at dei tilgrensande fjellområda er av regional/nasjonal verdi. Det blir òg peikt på at prosjektet vil redusere eit INON-område som er prioritert i ”Fylkesdelplan for inngrepsfrie naturområde”.

Møre og Romsdal fylkeskommune har gitt fråsegn i brev datert 08.05.2013. Fylkesutvalet har slutta seg til fråsegna i møte den 27.05.2013.

Fylkeskommunen saknar kartlegging av kulturminne og kulturmiljø, og det vil være naudsynt å gjere arkeologisk registrering i forhold til undersøkingsplikta og § 9 i kulturminnelova. Det blir peikt på at det er eit visst potensial for funn av automatisk freda kulturminne i kraftstasjonsområdet.

Det blir uttalt at bygging av småkraftverk vil betre straumforsyninga i fylket og auke delen fornybar energi, og gje auka verdiskaping og næringsutvikling som vil kome kommune, lokalsamfunn og den einskilde grunneigar til gode.

Fylkeskommunen legg òg vekt på at det er avgjerande viktig at utbygging ikkje skadar Hjørundfjorden som eit viktig reiselivsmål, utan at dette er direkte knytt til søknaden for Klubbeneselva.

Fylkeskommunen har følgjande innspel som vassregionmyndigheit:

”-Ved nye inngrep i ein vassforekomst er det i § 12 i vassforskrifta lagt stor vekt på å avgrense negativ påverknad. For å kunne følgje opp dette i etterkant, vil det vere eit vilkår at ein har tilstrekkeleg kunnskap om miljøtilstanden knytt til vassdraget før utbygging.

- Saksbehandlinga av søknadane må samordnast med tiltaksanalysearbeidet i Søre Sunnmøre vassområde.

- Ein ber om at det blir retta særskilt fokus på dei anadrome elvestrekningane, slik at kraftutbygginga ikkje er til hinder for vandring, reproduksjon og levestett for laks og sjøaure.

Ein må her også sjå på sumverknad av eventuell påverknad/reduksjon av laks- og aurebestanden i området.”

Statens vegvesen Region midt uttaler i brev datert 13.03.2013 at dei på generelt grunnlag ikkje har merknader til småkraftverk om det ikkje fører til uheldige trafikale forhold langs offentlig veg. Dei legg til grunn at vegvesenet vil bli involvert i dei sakene der det blir aktuelt å gjere vurderingar og gje løyve etter veglova.

Tussa Nett AS skriver i brev datert 20.03.2013 at det i følgje Statnett ikkje er ledig kapasitet i sentralnettet til innmating av produksjon før 420 kV-ledninga Ørskog-Fardal blir sett i drift i løpet av 2015. Dei skriv vidare følgjande med relevans for Klubbeneselva:

”...

Tussa Nett AS har fått konsesjon på bygging av ny 132 kV leidning frå Rekkedal til Sæbø inkludert ny 132/22 kV transformator i Sæbø. Bakgrunnen for dei omsøkte nettutvidingane er mellom anna å få ut innestengt produksjon frå Trandal og Urke, og i tillegg vil ein kunne ta i mot ny produksjon frå fleire planlagde kraftverk. Denne løysninga eller tilsvarande må vere på plass før ein kan ta i mot meir produksjon frå kraftverk i Hjørundfjorden.

...

Løysinga med ny 132/22 kV transformatorstasjon i Sæbø og etablering av ny 22 kV sjøkabel til Indre Trandal vil frigjere kapasitet andre stadar i 22 kV nettet slik at Skarbøen og Klubbenes kraftverk kan mate effekt inn i 22 kV nettet og vidare mot Rjånes transformatorstasjon. Dersom nemnde nettoppgraderingar ikkje blir gjennomført, må ein forsterke 22 kV nettet andre stader for at Skarbøen og Klubbenes skal kunne produsere inn på nettet.

....”

Istad Nett AS uttaler i brev datert 25.03.2013 at dei stiller seg bak brevet frå Tussa Nett AS.

Forum for Natur og Friluftsliv i Møre og Romsdal (FNF) har gitt fråsegn i brev datert 10.05.2013. Dei gir i innleiinga uttrykk for at behandling av søknader i pakker stiller store krav til høyringspartane, og at føre-var-prinsippet blir viktigare enn ved behandling av enkeltsaker. Problematikken om samla belastning blir óg drøfta, og det blir etterlyst ein tilsvarande vurdering for Austefjord-området, slik det er gjort for Hjørundfjorden. Vidare vises det til NVE sin rapport 2-2010 ”Etterundersøkelser ved små kraftverk. Sumvirkningar på landskap” som konkluderer med at sumverknadane er akseptable der eksponerte fossefall ikkje er tillete bygd ut, og at vegbygging i samband med tiltaka står for ein større del av landskapsinngrepa enn forventta.

I forhold til biologisk mangfald, peiker FNF på at når det blir eit større utbyggingstrykk i elvane, vil reserverevir bli viktigare for sårbare artar som strandsnipe, fossefall, oter og fleire hakkespettartar. FNF drøfter og problemstillingar når det gjeld bruk av lokale kunnskapskjelder, og saknar ei vurdering av om dei påståtte positive konsekvensane av småkraftutbygging som ”vekst og trivsel” har slått til. Samstundes blir det vist til at ny dokumentasjon av vann og vassdrag blir høgt verdsett som kjelde til naturopplevingar. Det blir óg etterlyst større vektlegging av fagområde som friluftsliv, estetikk, landskap og kulturverdiar, og FNF meiner at det óg for disse tema burde vore stilt krav til kunnskapsgrunnlaget på same måte som for biologisk mangfald.

I samband med vassforskrifta sine miljømål, meiner FNF at det kan vere naudsynt å nekte konsesjon til småkraftverk i vassdrag der utbygging kan føre til at miljøtilstanden kan bli redusert til dårlegare enn ”god tilstand”. Det vises til at ein i arbeidet med vassforskrifta har peikt på at det kan vere aktuelt å stille strengare miljøkrav ved kraftutbyggingar og andre inngrep i vassdrag, og at revisjon av

konsesjonsvilkår kan vere aktuelt for nokre kraftverk for å betre miljøtilstanden. Behandlinga av småkraftsøknader i Ørsta og Volda må trekke mot de same måla som Søre Sunnmøre vassområde.

FNF meiner det er eksempel på at linjenett og -kapasitet kan vere avgrensande for produksjonen i små kraftverk. Dette kan ikkje vere argument for at nye kraftverk må få løyve. NVE må elles sjå naudsynt utbygging av linjer og anna infrastruktur i samanheng med småkraftsøknadane. FNF peiker òg på at småkraftverk har liten produksjon når kraftbehovet er størst.

FNF viser elles til gjennomførte etterundersøkingar i samband med små kraftverk, som viser at det er naudsynt med betre kontroll med at vilkåra til løyva blir følgd. Det nemnes konkrete tema, og det vises til FNF sine eigne erfaringar som inneber skepsis til nye kraftutbyggingar pga. avvik mellom kva det er gitt løyve til, og kva som er bygd.

Avslutningsvis i dei generelle merknadene blir det føresett at det må krevjast av dei som byggjer ut, at den beste teknologien blir brukt for å avgrense miljøkonsekvensane, til dømes coanda-inntak.

Når det konkret gjeld Klubbeneselva kraftverk, skriv FNF følgjande:

”Tiltaksområdet er synleg frå fjella som ligg i Molladalen landskapsvernområde, og røyrgata som er planlagt i dagen er problematisk ved at den blir alt for synleg i snaufjellet. Den grip og inn i eit pressa INON område. Her foreslår vi at inntaket difor vert flytta til om lag kote 400. Det er positivt at vegbygging er tenkt erstatta av taubanebruk. Det er og positivt at kraftverket er tenkt på oppsida av vegen, slik at litt av elva vert synleg frå vegen og sjøen. Vi går ut frå at reirkasser for fossekallen og minstevassføring vil bli tatt med i eventuelle konsesjonsvilkår. Viss det blir sett vilkår om at inntaket blir flytta til kote 400 og at det blir sett ei minstevassføring, har vi ikkje vesentlege merknader til søknaden.”

Miljøpartiet De Grønne (MDG) skriv i brev datert 07.05.2013 at mange elver i Ørsta og Volda allereie er bygd ut, og at det vil stå att svært få dersom det blir gjeve løyve til ytterlegare 14 kraftverk. Dette ville vere uheldig med tanke på artsmangfaldet, turisme og natur- og kulturoppleving.

MDG er positive til fornybar energi, men peiker på at utbygging av småelver vil gje varige og dramatiske inngrep i den enkelte elv. MDG ber NVE om å leggje stor vekt på artsmangfaldet, samt viser til at vegbygging kan ha stor konsekvens for landskapet. MDG saknar ei samla konsekvensvurdering for linjenettet etter utbygging, og peiker på at småkraftverk bør ha ein plan for korleis dei kan bidra med beredskapsstraum ved regionale straumbrot. Det blir òg etterlyst plan for kontroll av utbyggingane, og slike bør ligge føre før konsesjon blir gjeve. Det blir peikt på at det er ein svakheit med søknadene at dei ikkje er visjonære i forhold til samarbeid med og lokalisering av landbasert fiskeoppdrett.

Når det konkret gjeld Klubbeneselva kraftverk, er MDG, med atterhald om dei generelle synspunkta, positiv til utbygginga, men ber NVE vurdere ei avgrensing mot snaufjellet.

Småkraft AS har i brev datert 10.06.2013 gitt følgjande kommentarar til høyringsfråsegnene:

«...

Tussa Nett AS og Istad Nett AS:

Småkraft er kjent med nettsituasjonen i området. Dersom det blir gitt konsesjon til Klubbeneselva vil vi ta kontakt med nettselskapet for å se på detaljer vedrørende tilknytning. Vi er innstilt på å betale nødvendig anleggsbidrag for å få koblet Klubbeneselva kraftverk på nettet.

Ørsta kommune, Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Miljøpartiet De Grønne

Skoggrensen går i dag til ca. kote 400 i området. Småkraft har ut ifra tekniske og økonomiske grunner plassert inntaket på kote 600. Ved å senke inntaket til tregrensen, vil produksjonen bli redusert med ca. 1,8 GWh. Prosjektet vil derfor ikke være realiserbart uten inntaksplassering ved kote 600 til en produksjon på rundt 5,5 GWh. Rørgaten vil i tillegg være lite synlig ved bruk av PE-rør lagt i terrenget.

Møre og Romsdal fylkeskommune

Dersom prosjektet får konsesjon, vil vi ta kontakt med fylkeskommunen for oppfølging av kulturminner etter § 9 i kulturminneloven. For øvrige kommentarer viser vi til svar til Ørsta kommune.

Forum for Natur og Friluftsliv i Møre og Romsdal

Småkraft vil her påpeke at det er lang avstand til turområder samt lite ferdsel langs elven i forhold til synlighet og landskap. Vi viser til søknadens miljødél der konsekvensen for landskap samlet er vurdert tilliten negativ konsekvens: «De planlagte tiltak vil i liten grad bli synlige i terreng og landskap. Inntaket ligger høyt opp og med lite omfang blir synligheten liten». For øvrige kommentarer se svar til Ørsta kommune.

Statens vegvesen

Ved en eventuell konsesjon, vil det bli tatt kontakt med Statens vegvesen for behandling etter vegloven.

Småkrafts konklusjon

Vi mener at fordelene ved en utbygging av Klubbeneselva kraftverk er større enn ulempene. Europa og Norge trenger mer fornybar energi! For å realisere en småkraftutbygging, er den avhengig av at de som innehar rettighetene til ressursene griper fatt i muligheten og iverksetter utbygging.

Småkraft har etter 34 ferdig bygde kraftverk fått god erfaring med å rydde, revegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemelding på utført arbeid og vi har fått byggeskikkpris på Oftedal i Sirdal kommune. Vi ber derfor NVE vektlegg de positive virkningene prosjektet vil medføre i den videre behandlingsprosessen.»

NVE si vurdering

Hydrologiske verknader av utbygginga

Kraftverket nyttar eit nedbørfelt på 1,35 km² ved inntaket, og middelvassføringa er berekna til 165 l/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,4 % og delen bre i nedbørfeltet er på 9,8 %. Avrenninga er stabil frå år til år med dominerande flaumar vår, sommar og haust. Lågaste vassføring opptretr gjerne om vinteren. 5-persentil sommar- og vintervassføring er berekna til høvesvis 30 og 10 l/s. Alminneleg lågvassføring for vassdraget ved inntaket er berekna til 12 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 412 l/s og minste driftsvassføring 12 l/s. Det er foreslått å sleppe ei minstevassføring på 12 l/s heile året. I følgje søknaden vil dette medføre at 80 % av tilgjengeleg vassmengd vert nytta til kraftproduksjon

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikkje fått vesentlege avvik i forhold til søkjar sine berekningar. Alle berekningar på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget vere hefta med feilkjelder. Dersom spesifikt normalavløp er berekna med bakgrunn i NVE sitt avrenningskart, vil vi påpeike at desse har ein usikkerheit på +/- 20 % og at usikkerheita aukar for små nedbørfelt.

Med ei maksimal slukeevne tilsvarande 250 % av middelvassføringa og foreslått minstevassføring på 12 l/s heile året, vil dette gje ei restvassføring på ca. 32 l/s rett nedstraums inntaket som eit gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flaumperiodar. Dei store flaumvassføringane vert i liten grad påverka av utbygginga. I følgje søknaden vil det vere overløp over dammen 38 dagar i eit middels vått år. I 86 dagar vil vassføringa vere lågare enn summen av minste driftsvassføring og minstevassføring, og difor for liten til at det kan produsereast kraft. I slike tilfelle må kraftverket stoppe og heile tilsiget sleppast forbi inntaket. Tilsiget frå restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 70 l/s ved kraftstasjonen.

NVE meiner at omsøkt slukeevne tek vare på noko av vassdraget sin naturlige vassføringsdynamikk ved at det er overløp eit visst tal dagar i året.

Produksjon og kostnader

NVE har kontrollert dei framlagte berekningane over produksjon og kostnader. Vi har ikkje fått vesentlege avvik i forhold til søkar sine egne berekningar.

Fjordlandskapet i Hjørundfjorden

NVE har fått utarbeidd ein rapport med vurdering av korleis utbygging av dei omsøkte småkraftverka vil påverke landskapet i Hjørundfjorden. Rapporten er utarbeidd av Miljøfaglig Utredning, og det er lagt vekt på korleis fråføring av vatn visuelt vil verke inn på landskapet, og korleis prosjekta vil redusere inngrepsfri natur (INON).

Høyringspartane er positive til at søknadene i Hjørundfjorden blir behandla under eitt. Det blir understreka at fjordlandskapet er av stor og nasjonal verdi, særleg i forhold til reiselivsnæringa. Mellom anna inngår fjorden i Hurtigruta i sin ruteplan.

I saksframlegget frå kommunen går det fram at tilnærminga med å behandle søknadene samla kan erstatte ein samla kommunal plan for småkraftverk, og at ein på denne måten kan unngå utbygging av dei vassdraga som har størst verdi. Indre Trandalselva er den av elvane som skil seg ut av dei attverande som er til vurdering no, og det blir rådd til at søknaden med inntak på kote 580 blir avslått. Fylkesmannen har ingen vesentlege merknader til konklusjonane i fjordlandskapsrapporten, og peiker på at det er viktig at dei vassdraga som har størst verdi i fjordlandskapet ikkje blir utbygd. Fylkesmannen har motsegn til søknaden om Indre Trandal kraftverk (hovudalternativet), og rår frå at

det blir gitt konesjon til Skår kraftverk. FNF og MDG saknar ei vurdering av samla konsekvens av inngrep som til dømes vegbygging.

I OED sine retningslinjer skriv dei følgjande om vurderingar i fjordlandskap:

«Utbygging av mange små kraftverk innen et fjordlandskap kan føre til bortfall av flere viktige landskapselementer, for eksempel fosser og stryk, som ofte har stor betydning for landskapets karakter og særtrekk. Hvert enkelt inngrep kan isolert sett ha liten betydning, mens summen av inngrepene kan medføre at opplevelsesverdiene knyttet til landskapet blir sterkt forringet eller går tapt.»

I forhold til reiseliv så er norske fjordlandskap rekna for å vere blant verdas beste turistmål. Det vestnorske fjordlandskapet har landskapskvalitetar av regional, nasjonal og internasjonal verdi. Fjord Norge satsar sterkt på å utvikle nasjonal kortferieturisme basert på natur- og kulturopplevingar. I Møre og Romsdal er Hjørundfjorden utpeika som ein av to pilotar for utvikling av produkt i denne satsinga. Den korte avstanden til Ålesund gjer at Hjørundfjorden er viktig for utviklinga av Ålesund som reiselivsdestinasjon og det har t.d. gått daglege turar med cruisebåtar frå Ålesund og inn i Hjørundfjorden i fleire år.

Ei rekkje små kraftanlegg i eit område med betydeleg, naturbasert reiselivsverksemd kan verke forstyrrende for naturopplevinga og på sikt føre til redusert turiststraum og reduserte inntekter for reiselivsaktørar og samfunnet. Område som er vesentlege for å ta vare på det norske reiselivsproduktet, og nasjonalt viktige reiselivsdestinasjonar der landskapet er ein vesentleg del av attraksjonen skal få stor verdi i følgje OED sine kriteria for verdivurdering i forhold til reiseliv.

- *«For områder som klassifiseres som reiselivsområder av stor verdi vil det bli lagt vekt på å unngå tiltak som reduserer verdien for reiselivet.»*
- *«Øg for områder klassifisert som reiselivsområder av middels verdi må det påregnes krav om prosjektilpasninger og/eller avbøtende tiltak som reduserer konflikten med reiselivsinteressene.»*

Elvane i landskapet

Elvane og bekkane som har utløp til Hjørundfjorden blir omtalt i fjordlandskapsrapporten som karaktergivande og svært viktige for landskapsopplevinga. Av dei 4 elvane som er søkt utbygd som er til behandling no, er Indre Trandalselva og Skårelva særleg vurdert å ha stor inntrykksstyrke, medan Skarbølva og Klubbeneselva er av mindre verdi i denne samanhengen.

Rapporten visualiserer elvane sine inntrykksstyrke i no- og ettersituasjonen, men synleggjer og talfestar òg inntrykksstyrken av ein før-situasjon, dvs. før noko utbygging av vasskraft. No-situasjonen inneber at inntrykksstyrken er redusert med ca. 14 % i forhold til ein før-situasjon. Ved ei utbygging av alle dei omsøkte prosjekta, ville denne andelen auke til ca. 24 %. Desse tala omfattar ei samla vurdering som òg inkluderer Helgåa i Norangsfjorden, ein søknad som allereie er avsløge av NVE med stadfesting av OED.

NVE meiner at ein i vurderinga av samla belastning, ikkje kjem utanom at Indre Trandalselva og Skårelva er viktige for landskapsopplevinga i Hjørundfjorden. Begge elvane har høg inntrykksstyrke, og Skårelva er svært eksponert i fjordlandskapet.

Skarbølva og Klubbeneselva har begge meir avgrensa visuell verdi. Sjølv om utbygging av dei to sistnemnde vil føre til nokså stor reduksjon i inntrykksstyrken frå elvar og bekkar i ytre del av fjorden, er dei visuelle konsekvensane likevel nokså små, fjordsystemet sett under eitt.

INON

Fjordlandskapsrapporten påpeikar at utgreiingsområdet sin INON-status er ein karakter ved landskapet. Dei inngrepsfrie områda som ev. vil bli påverka av dei føreliggjande småkraftsøknadene er òg prioritert som viktige område i ein fylkesdelplan for inngrepsfrie område. Ingen av søknadene vil påverke areal som ligg meir enn 5 km frå inngrep i dag («villmark»), men Indre Trandal kraftverk og Skår kraftverk vil redusere areal som ligg mellom 3-5 km frå inngrep (INON-sone 1). Det er i utgangspunktet etter måten lite areal igjen i sone 1 i fjellområda kring Hjørundfjorden, ca. 2 km² i følgje fjordlandskapsrapporten. Utbygging av dei 4 omsøkte prosjekta vil halvere dette arealet.

Alle søknadene vil redusere areal som ligg mellom 1-3 km frå inngrep i dag, INON-sone 2. I alt har denne sona eit samla areal på ca. 104 km² i Hjørundfjordområdet. Det er Klubbeneselva kraftverk og Skarbøen kraftverk som vil stå for den største reduksjonen i sone 2 på høvesvis 2,7 og 1,7 km². Ifølgje retningslinjene frå OED skal spesielt samanhengande inngrepsfriheit frå fjord til fjell, uavhengig av sone, bli tillagt spesiell vekt. Skår kraftverk og Indre Trandal kraftverk vil redusere slike areal.

NVE meiner det vil vere uheldig med reduksjon av INON-areal, særleg sidan områda i ein fylkesdelplan er prioriterte som viktige. Vi meiner likevel at reduksjonen ikkje er så stor at det åleine er avgjerande for konsesjonsspørsmålet, men vil kunne vere eit supplerande moment i vurderinga av konsesjonsspørsmålet for Indre Trandal kraftverk og Skår kraftverk pga. reduksjonen av areal i INON-sone 1 og at reduksjonen skjer i eit prioritert fjord-fjell område. NVE meiner òg at reduksjonen av INON som vil følgje av Klubbeneselva kraftverk er eit moment i vurderinga av konsesjonsspørsmålet, sett i lys av at influensområdet grenser mot eit fjellområde av stor verdi for friluftslivet.

Verknader av fysiske inngrep

Fjordlandskapsrapporten har ikkje lagt vekt på dei fysiske inngrepa knytt til ev. utbyggingar, og slår fast at det vil vere reduksjon i vassføringa som vil ha størst visuell verknad over tid. Samstundes viser vi til rapport 2-2010 utgitt av NVE i serien «Miljøbasert vannføring» som slår fast at effektar av til dømes vegbygging og røyrgatetrasear kan ha store landskapsmessige konsekvensar.

Høgfjellsnaturen er spesielt sårbar for inngrep, sidan dei ofte er lett synlege på lang avstand og revegetering går svært seint. Sjølv avgrensa inngrep som følgje av små kraftverk kan redusere opplevingsverdien av eit urørt høgfjellsområde fordi det bidreg til å endre området sin status og karakter. I følgje OED sine retningslinjer bør ein unngå følgjande inngrep:

- *«Inngrep i vassdrag som er del av sårbare høgfjellsområder, dersom muligheten for avbøtende tiltak er begrenset*
- *Inngrep som er svært synlige og som etterlater varige sår i naturen*
- *Store inntakskonstruksjoner og rørgater, både nedsprenget og i dagen. Det er viktig å vurdere alternative plasseringer av inntak, samt muligheter for boring av vannvei – for å redusere negative virkninger og graden av konflikt.»*

Friluftsliv

Det er NVE si vurdering at alle søknadene i Ørsta kommune rører ved fjellområde som er viktige for friluftsliv. Temaet er ikkje spesielt omtala i fjordlandskapsrapporten, men vi meiner at friluftinteressene bør vurderast samla då det i stor grad er knytt til landskapet generelt og fjordlandskapet spesielt.

Fjellområda rundt Hjørundfjorden og vidare mot vest blir ofte kalla «Sunnmørsalpane». Vi legg til grunn at heile dette fjellområdet i større eller mindre grad er av nasjonal verdi for friluftslivet. Dette går m.a. fram av fråsegnene frå Fylkesmannen, Ørsta kommune og FNF Møre og Romsdal.

Fjellområda aust for fjorden grensar mot Sykkylven kommune. Det går sti opp frå Trandal gjennom Litledalen, der inntaket i den opphavlege søknaden om Indre Trandal kraftverk er planlagd. Dette er ein av innfallsportane til toppurar i området, m.a. til Råna (1586 moh.) som er høgste topp i Sykkylven. Det er eit samanhengande fjellområde vidare søraustover til Slogen, som truleg er den toppen i Sunnmørsalpane som er best kjend.

På andre sida av fjorden er fjellområda mellom Hjørundfjorden, Ørsta og Storfjorden i minst like stor grad av nasjonal verdi for friluftslivet. Sentralt i dette området ligg Molladalen med Molladalstindane, og dette er mellom anna eit klassisk område for fjellsport.

Rett ovafor Skår finn vi Skårasalen, som òg er eit velkjent fjell og turmål. Dette er særleg mykje brukt til toppurar på ski på våren, og det er ifølgje søkjar for Årsetelva kraftverk minst 2500 som tar turen til topps kvart år. Ei av rutene ned frå fjellet ender på Skår.

Vurdering av dei einskilde søknadene i forhold til fjordlandskapet

Klubbeneselva kraftverk er planlagd bygd med rørgate i dagen med unnatak av de nedste 100 metra, og anleggsverksemda skal skje med taubane. Inntaket skal etablerast på kote 600, over skoggrensa i området.

NVE meiner at det i utgangspunktet er positivt at anlegget i dette bratte terrenget er planlagd med taubanedrift framfor veg. Samtidig vil òg taubanedrift innebere terrenginngrep. Storleiken på desse er avhengig av grunnforholda.

Når det gjeld rørgate i dagen, vurderer NVE dette som ei landskapsmessig uheldig løysing. Dersom det ikkje ligg føre særlege miljø- eller landskapsmessige grunnar, meiner vi på generelt grunnlag at rørgate skal gravast ned. For Klubbeneselva kraftverk sitt vedkomande, er det vår vurdering at både rørgate i dagen og nedgrave røyr vil vere uheldig, både for fjordlandskapet og landskapet i høgfjellet.

Høyringspartane er positive til Klubbeneselva kraftverk under føresetnad av at inntaket blir flytta ned til ca. kote 400. Søkjar har i kommentarane til fråsegnene gitt uttrykk for at dette verken er teknisk eller økonomisk mogleg å gjennomføre, og det kom klart fram på synfaringa at elva i det aktuelle området går i ur og at alternativet ikkje er realiserbart.

I området ved planlagd inntak er det fast fjell på venstre side av elva, medan det på høgre side er ur. Elveløpet går i utkanten av ura, sjå bilete under. Det er NVE si vurdering at etablering av eit inntak i dette området vil innebere omfattande terrenginngrep, og at storleiken på dette ikkje kan bli fastslege sikkert pga. usikkerheit knytt til ura si utstrekning og djupn i og nær elveløpet.

Figur 1 Inntaksområdet i Klubbeneselva

NVE meiner at inngrepet som må gjennomførast i tilknytning til inntaksområdet for Klubbeneselva kraftverk må vektleggast tungt i vurderingane. Det er avgrensa moglegheit for tiltak som kan bøte på konsekvensane. Det vil være i samsvar med retningslinene frå OED å vere varsam med å gi løyve til inngrep i dette høgfjellsområdet.

Inntaksområdet grensar mot eit fjellområde som har stor verdi for friluftsliv, og som er ein klassisk lokalitet for fjellsport. Vi vurderer ikkje dette som avgjerande, då det truleg ikkje er innsyn frå dei omkring liggande fjelltoppane til inntaksområdet, men det vil likevel bidra til å redusere fjellområdet sitt preg av å ikkje å vere røyrd av tekniske inngrep.

Skarbøen kraftverk er planlagt med nedgrave rørgate og med permanent anleggsveg opp til inntak på kote 400, over skoggrensa. Terrenget ut mot fjorden er bratt og ein eventuell veg må gå i slynger.

Fylkesmannen, FNF og MDG er imot prosjektet slik som det er omsøkt. Dersom inntak blir flytta under skoggrensa, utløpet blir flytta ovanfor veg og vegen ikkje blir permanent, kan dei derimot akseptere utbygging. Ørsta kommune, Fylkesmannen, FNF og MDG er alle skeptiske til permanent anleggsveg gjennom eit ope og sårbart høgfjellsterreng. Kommunen meiner at det bør setjast vilkår om at alle anleggsvegar skal vere midlertidige og leggjast langs røtraseen. Fylkeskommunen påpeikar at anleggsinngrep som vegskjeringar kan gje ein klar reduksjon av opplevinga av dette området og meiner at det er avgjerande at dette blir vektlagt slik at utbyggingane ikkje skadar Hjørundfjorden som reisemål.

Søkjjar har flytta inntaket frå opphavleg kote 415 til kote 400, om lag 130 m, for å imøtekome fråsegnene og meiner at skoggrensa vil flytte seg oppover og at det vil vere behov for veg til inntak for drift og tilsyn av kraftverket. NVE har bedt søkjjar vurdere moglegheita for bruk av taubane, men dette

avviser søkjar på grunn av kostnad. Flytting av kraftstasjonen på oppsida av fylkesvegen er i følge søkjar lite aktuelt sidan dette området er bratt og vil krevje bygging av store skjeringar og murar.

NVE meiner at inntaket ligg på eit godt eigna stad med fjell i dagen på begge sider, men at det ligg i eit ope og sårbart høgfjellsterreng og at dei samla inngrepa knytt til inntak og permanent veg her oppe vil bli store og synlege i lang tid. Når det gjeld søkjar sitt argumentet om at skoggrensa vil flytte seg oppover så må NVE forholde seg til situasjonen slik den er i dag, sidan framtidsutviklinga er uvis. NVE meiner at dei negative konsekvensane ved plassering av inntaket på kote 400, dersom det blir nytta gode løysingar som reduserer synlegheita av inntaksdelane, er akseptable sidan det er eit godt eigna inntaksstad.

Inntaksområdet for Skarbøen grensar mot det same fjellområdet som inntaket for Klubbeneselva, men for Skarbøen sin del er området i enno større grad i ytterkant av det verdifulle friluftsområdet. Vi vurderer ikkje forholdet som vesentlig, sjølv om det i nokon grad vil bidra til å redusere fjellområdet sitt preg av å ikkje å vere røyrd av tekniske inngrep.

Ein permanent veg i den øvre delen av tiltaket er etter NVE sitt syn problematisk i forhold til konsekvensane for landskapet og vil stride imot OED sine retningslinjer som seier at ein bør unngå svært synlege inngrep som etterlatar varige sår i høgfjellsnaturen. Ein permanent veg over skoggrensa er etter NVE sitt syn uakseptabel og unødvendig og vil ved ein ev. konsesjon kun tillate ein midlertidig anleggsveg. Tilsyn i driftsfasen kan etter vårt syn gjerast på ein trasé som er køyresterk.

I den nedre delen av tiltaket vil ein permanent veg i mange og bratte svingar opp gjennom den bratte lia bli godt synleg frå fjorden, men ved ein ev. konsesjon kan NVE setje krav om at den skal leggjast i store slynger og at skog skal få stå att mellom svingane slik at vegen blir mindre synleg. I tillegg meiner NVE at fjordlandskapet heilt ytst i Hjørundfjorden er mindre spektakulært enn i indre delar og at ein derfor kan tillate inngrep her ute.

Kraftstasjonen nedanfor vegen vil krevje ei utfylling av området ut i fjorden for å få plass til kraftstasjon og anleggsområdet rundt. Slik NVE ser det er dette alternativet likevel å føretrekkje sidan området over vegen er meir ueigna og vil krevje store skjeringar som vil få enda større negative konsekvensar for landskapet ved fjorden.

Fjordlandskapsrapporten vurderer Skarbøelva til å ha mindre visuell verdi og NVE er einig i denne vurderinga då elva kun er synleg ifrå ein avgrensa del frå fjorden. Dei største negative konsekvensane for landskapet er, slik NVE ser det, ikkje knytt til fråføring av vatn, men dei fysiske anleggsdelane.

NVE har lagt noko, men ikkje avgjerande, vekt på dei negative konsekvensane Skarbøen kraftverk vil få for landskapet.

Skår kraftverk blir liggande i eit landskap som er svært eksponert. Elva er godt synleg mot både Norangsfjorden inn til Urke og frå Hjørundfjorden. Utbyggingsområdet er godt synleg frå hovudferdselsåra over fjorden som er ferja mellom Leknes-Sæbø og ligg i eit område som kan skildrast som indrefiletten av Hjørundfjorden. Urke er Hurtigruta si ilandstigingshamn frå hausten 2013 og derifrå ser ein rett bort på Skår.

Figur 2 Skårelva frå Leknes ferjekai

Inntaket er planlagt nedanfor fossen som er den aller mest synlege delen av elva, noko som fleire av høyringspartane har trekt fram som positivt. NVE ser positivt på slike forsøk på å tilpasse prosjekta for å redusere konsekvensane for landskapet. Frå inntaket og nedover går elva i stryk over svaberg og delvis grove lausmassar og meir i svingar. Likevel er den stort sett synleg før den heilt i nedre del går gjennom svært grove masser og forsvinn ned i massane på låge vassføringar. FNF påpeikar at Skårelva er spesiell fordi den er så samanhengande visuelt leseleg frå fjorden og til fjella og syner korleis vatnet, isen og snøskreda har forma landskapet. Fylkesmannen rår i frå tiltaket på grunn av at det vil redusere landskapsverdiane i området og gripe inn i eit prioritert inngrepsfritt naturområde som går frå fjord til fjell. MDG er i mot tiltaket på grunn av dei negative konsekvensane det får for friluftsliv og turistsatsing.

Friluftslivet i området er først og fremst knytt til at skiløparar om våren kjem ned til Skår etter topptur til Skårasalen. Kraftstasjonen vil vere noko av det første desse møter når dei kjem ned til fjorden etter at dei har kryssa Skårelva. Vassføringa vil etter ei ev. utbygging ofte vere sterkt redusert på denne tida av året. NVE meiner at ei utbygging av Skårelva vil vere uheldig for friluftslivet i området og vi legg noko vekt på dette forholdet.

NVE meiner at sjølve inntaket blir liggande noko skjult og legging av rørgata gjennom utmark og dyrka mark gjer at desse anleggsdelane kun vil få kortvarige og små konsekvensar for landskapet. Fråføring av vatn derimot, vil etter NVE sitt syn få store og permanente konsekvensar i eit landskap som er svært eksponert og av nasjonal verdi. Fjordlandskapsrapporten har vurdert Skårelva til å ha stor inntrykksstyrke og at utbygginga vil utgjere eit middels til stort bidrag til den samla belastninga på fjordlandskapet. NVE er samd i denne vurderinga og har lagt stor og avgjerande vekt på dei negative konsekvensane tiltaket vil få for fjordlandskapet i Hjørundfjorden.

Indre Trandal kraftverk: Hovudalternativet til Indre Trandal kraftverk er planlagt med vassveg i fjell i øvre del. Frå kote 150 og ned til kraftstasjon på kote 3 skal vassvegen gravast ned. Vassvegen i øvre del vil ikkje vere synleg, medan tunellpåhogget og den permanente vegen som er planlagt i svingar vil

bli synleg frå fjorden. Desse inngrepa vil, etter NVE sitt syn, bli liggande relativt nærme eksisterande inngrep og ved ein ev. konsesjon kan ein setje vilkår som vil kunne avbøte dei negative konsekvensane for landskapet i tilstrekkeleg grad.

Inntaket på kote 580 skal ligge i ein fjelldal som fleire av høyringspartane har påpeika er open og urørd. NVE meiner at dei tekniske inngrepa ved inntaket i eit sårbart høgfjellsområde vil vere uheldige og har lagt noko vekt på dette forholdet i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet.

Figur 3 Indre Trandaleselva (foto frå søknad)

Fråføring av vatn frå denne svært eksponerte strekninga av Indre Trandalselva har møtt stor motstand i høyringsrunden på grunn av konsekvensane det vil få for eit sentralt landskapselement i Hjørundfjorden. Søkjar har foreslått å auke minstevassføringa frå 113 l/s til 200 l/s på dagtid i juni, juli og august. Sjølv med dette meiner NVE at vassdraget vil miste mykje av sin verdi som landskapselement.

Tiltaket vil, etter NVE sitt syn, stride mot OED sine retningslinjer om at ein bør unngå inngrep som fører til bortfall eller vesentleg reduksjon av verdifulle landskapselement av nasjonal, regional eller lokal betydning. NVE har lagt avgjerande vekt på konsekvensane hovudalternativet vil få for eit verdfult landskapselement og meiner at dei samla negative konsekvensane tiltaket har for landskap er svært store. I tillegg vil dei landskapsmessige konsekvensane ved redusert vassføring og etablering av inntak i Litledalen redusere området si betydning for friluftsliv. Dette er av noko betydning i NVE si vurderinga av konsesjonsspørsmålet.

Alternativ 2 med inntak nedanfor synlege fossefall vil bli lite synleg frå fjorden og kun ein kortare ny veg til inntaket må byggast. Rørgata skal gravast ned på heile strekninga, men vil bli liggande i og nær område som allereie er prega av inngrep. NVE meiner at dei negative konsekvensane av dei tekniske anleggsdelane til alternativ 2 blir små og at dei i stor grad kan avbøtast med vilkår ved ein ev. konsesjon.

Naturmangfald

Forholdet til naturmangfaldlova

Alle instansar med myndigheit innan forvaltning av natur, eller som tek avgjersler som har verknad for naturen, er pliktige etter naturmangfaldlova § 7 å vurdere det planlagde tiltaket opp mot naturmangfaldlova sine relevante paragrafar. I NVE si vurdering av søknaden om Klubbeneselva kraftverk legg vi til grunn prinsippa i §§ 8-12 samt forvaltningsmåla i naturmangfaldlova §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfaldet og effekt av ev. påverknad er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høyringsuttalar samt NVE sine egne erfaringar. NVE har og gjort egne søk i tilgjengelege databasar som Naturbase og Artskart den 10.07.2014. Etter NVE si vurdering er det innhenta tilstrekkeleg informasjon til å kunne fatte vedtak, samt for å vurdere tiltaket sitt omfang og verknadar på det biologiske mangfaldet. Samla sett meiner NVE at kunnskapsgrunnlag er godt nok utgreidd, jamfør naturmangfaldlova § 8.

I influensområdet til Klubbeneselva kraftverk er det ikkje registrert særlege verdifulle naturtypar eller raudlisteartar. Ei eventuell utbygging av Klubbeneselva vil etter NVE si meining ikkje vere i konflikt med forvaltningsmålet for naturtypar og økosystem gjeve i naturmangfaldlova § 4 eller forvaltningsmålet for artar i naturmangfaldlova § 5.

Den samla belastninga på økosystemet og naturmangfaldet er vurdert, jamfør naturmangfaldlova § 10. Når påverknaden av Klubbeneselva kraftverk i liten grad vil røre ved naturmangfaldet, vurderast heller ikkje den samla belastninga til å være så stor at den er avgjerande for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVE si vurdering føreligg det tilstrekkeleg kunnskap om verknadar tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE meiner at naturmangfaldlova § 9 (føre-var-prinsippet) ikkje skal gis særleg vekt.

Avbøtande tiltak og utforminga av tiltaket vil bli spesifisert nærare i våre merknadar til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. I tråd med naturmangfaldlova §§ 11-12, vil det vere tiltakshavar som ber kostnadane av dette.

Samfunnsmessige fordelar

Ei eventuell utbygging av Klubbeneselva kraftverk vil gjennomsnittleg gje 5,5 GWh i året. Denne produksjonsmengda reknast som vanleg for eit småkraftverk. Småkraftverk utgjør eit viktig bidrag i den politiske satsinga på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gje inntekter til søkjar og grunneigar og generere skatteinntekter. Vidare vil Klubbeneselva kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å oppretthalde lokal busetnad.

Oppsummering

Ei utbygging av Klubbeneselva kraftverk kan akseptast av høyringspartane, men kommunen, Fylkesmannen, FNF Møre og Romsdal og Miljøpartiet De Grønne føreset at inntaket blir flytta lenger ned, for eksempel til kote 400. Dette er vurdert av søkjar til ikkje å vere mogleg, verken teknisk eller økonomisk.

Ei utbygging med inntak på kote 600 vil etter NVE sitt syn føre til eit etter måten stort teknisk inngrep i høgjellet, og storleiken på inngrepet er i tillegg uavklart på grunn av grunnforholda ved inntaket. NVE meiner det og vil vere uheldig at inntaksplasseringa vil redusere INON-areal i eit område som

har svært høg verdi for friluftsliv. Inngrepet i høgfjellet meiner vi ikkje er i samsvar med OED sine retningslinjer, og reduksjonen av INON er eit tilleggsmoment i vurderinga av dette forholdet.

Klubbeneselva er lite synleg i terrenget, og har avgrensa verdi som landskapselement i Hjørundfjorden. Fråføring av vatn blir dermed ikkje avgjerande i vurderinga av søknaden. Rørgata er derimot planlagt i dagen det meste av strekninga, og NVE meiner dette er uheldig og ikkje ønskeleg, verken i eit nasjonalt viktig fjordlandskap eller i høgfjellet.

NVE sin konklusjon

Etter ei heilskapleg vurdering av planane og dei innkomne uttalane meiner NVE at ulempene ved bygging av Klubbeneselva kraftverk er større enn fordelane. Kravet i vassressurslova § 25 er ikkje oppfylt.

Andre forhold som er teke opp av høyringspartane gjeld i større grad krav til vilkår og avbøtande tiltak eller andre forhold som ikkje er avgjerande for vår konklusjon. Grunna avslaget er ikkje desse drøfta her.